

Щербатюк О. О.<https://orcid.org/0009-0007-3378-7857>

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЯК ОБ'ЄКТ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

У статті досліджено екологічну безпеку як самостійний та комплексний об'єкт публічного адміністрування. Обґрунтовано, що в сучасних умовах екологічна безпека не може розглядатися лише як складова природоохоронної політики, оскільки її зміст безпосередньо пов'язаний із забезпеченням життя і здоров'я людини, стабільністю функціонування держави, захистом територій, інфраструктури, природних ресурсів та економічного потенціалу суспільства. Особливого значення ця проблематика набуває в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України, коли екологічні ризики посилюються внаслідок руйнування промислових об'єктів, забруднення земель і водних ресурсів, мінної небезпеки, знищення екосистем, пошкодження об'єктів енергетичної, транспортної та комунальної інфраструктури.

У роботі наголошено, що екологічна безпека як об'єкт публічного адміністрування має міжгалузевий характер, оскільки охоплює адміністративно-правові, управлінські, контрольні та відновлювальні інструменти впливу. Визначено, що публічне адміністрування у цій сфері повинно бути спрямоване не лише на реагування на вже наявні екологічні загрози, а й на їх прогнозування, запобігання наслідків та забезпечення належної координації між суб'єктами публічної адміністрації. Підкреслено необхідність формування цілісного адміністративно-правового механізму забезпечення екологічної безпеки, який має поєднувати нормативне регулювання, інституційну спроможність, відкритість екологічної інформації та використання цифрових технологій.

Зроблено висновок, що екологічна безпека потребує переосмислення як один із ключових напрямів публічного адміністрування, який має стратегічне значення для національної безпеки, сталого розвитку, відновлення територій та захисту прав людини.

Ключові слова: екологічна безпека, публічне адміністрування, адміністративно-правове регулювання, національна безпека, екологічні ризики, державний контроль, воєнний стан, відновлення територій.

Постановка проблеми. Екологічна безпека в сучасних умовах набуває значення одного з ключових об'єктів публічного адміністрування, оскільки її забезпечення безпосередньо пов'язане із захистом життя і здоров'я людини, збереженням природного середовища, належним функціонуванням економіки, стабільністю територіальних громад та стійкістю держави до внутрішніх і зовнішніх загроз. Якщо раніше екологічні питання переважно розглядалися у межах природоохоронної діяльності, то нині вони дедалі більше переходять у площину національної безпеки, кризового управління, відновлення територій, державного контролю та стратегічного планування.

Особливої актуальності дослідження екологічної безпеки як об'єкта публічного адміністрування набуває для України в умовах збройної

агресії, воєнного стану та необхідності майбутнього післявоєнного відновлення. Руйнування промислових підприємств, об'єктів енергетики, транспортної та комунальної інфраструктури, забруднення земель, водних об'єктів і атмосферного повітря, мінування територій та екосистем створюють довготривалі екологічні ризики. Такі ризики не можуть бути подолані лише шляхом застосування окремих природоохоронних заходів. Вони потребують системного публічного адміністрування, належної координації суб'єктів владних повноважень, державного нагляду та участі громадськості.

У зв'язку з цим наукового значення набуває з'ясування сутності екологічної безпеки саме як об'єкта публічного адміністрування. Такий підхід дозволяє вийти за межі суто екологічного або природоресурсного розуміння цієї категорії та

розглядати її як комплексну сферу управлінського впливу держави, органів місцевого самоврядування, інших суб'єктів публічної адміністрації та інститутів громадянського суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти адміністративно-правового регулювання екологічних питань, охорони навколишнього природного середовища, реалізації державної екологічної політики, здійснення публічного контролю та забезпечення екологічних прав людини розкриваються у наукових працях О. І. Беспалової, І. А. Городецької, Л. О. Ємець, Т. Є. Кагановської, І. Д. Казанчука, Д. С. Клапоушчака, Д. М. Лук'янця, Д. В. Лазаренка, І. Личенко, Л. О. Остапенко та інших учених. У їхніх дослідженнях сформовано важливе теоретичне підґрунтя для розуміння змісту адміністративно-правового впливу у сфері екології, визначення ролі публічної адміністрації, характеристики правових засобів охорони довкілля та особливостей відповідальності за порушення екологічних вимог.

Водночас наявні наукові підходи переважно зосереджені на окремих елементах екологічної сфери. Зокрема, увага приділяється питанням екологічного контролю, дозвільної діяльності, адміністративної відповідальності, охорони окремих природних ресурсів, реалізації екологічних прав громадян та функціонування окремих органів публічної влади. Такий підхід є важливим, однак він не повною мірою розкриває екологічну безпеку як цілісний об'єкт публічного адміністрування.

Недостатньо дослідженим залишається питання формування комплексного адміністративно-правового механізму забезпечення екологічної безпеки як складової національної безпеки України. Потребують подальшого наукового осмислення зміст і межі публічного адміністрування у цій сфері, система суб'єктів, їхні повноваження та взаємодія, співвідношення державного нагляду, контролю, моніторингу, цифрових інструментів, превентивних заходів та відновлювальних процедур. Особливої уваги потребує питання адаптації такого механізму до умов воєнного стану, екологічних наслідків бойових дій та потреб післявоєнного відновлення територій. Отже, сучасний стан наукової розробки проблеми свідчить про наявність значної теоретичної бази щодо адміністративно-правового регулювання екологічних відносин, однак водночас підтверджує необхідність подальшого дослідження екологічної безпеки саме як комплексного об'єкта публічного адміністрування. Саме це зумовлює

актуальність обраної теми та визначає її наукову і практичну значущість.

Постановка завдання. Метою статті є визначення сутності, змісту та особливостей екологічної безпеки як об'єкта публічного адміністрування, а також обґрунтування необхідності формування цілісного адміністративно-правового підходу до її забезпечення в Україні з урахуванням сучасних безпекових, екологічних та управлінських викликів.

Виклад основного матеріалу. Екологічна безпека як об'єкт публічного адміністрування повинна розглядатися не лише як стан довкілля, а як сфера організуючого впливу держави, спрямованого на попередження екологічних загроз, мінімізацію шкоди, контроль за діяльністю суб'єктів господарювання та відновлення порушеного стану природного середовища. Такий підхід впливає насамперед із Конституції України, відповідно до ст. 16 якої забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України належить до обов'язків держави. Водночас ст. 50 Конституції України гарантує кожному право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та право на відшкодування шкоди, завданої порушенням цього права [1]. Зазначені конституційні положення мають принципове значення для адміністративно-правового розуміння екологічної безпеки. По-перше, вони надають відповідній сфері публічно-правового характеру. По-друге, екологічна безпека пов'язується не лише з охороною природних ресурсів, а й із гарантуванням прав людини. По-третє, держава виступає не пасивним спостерігачем, а суб'єктом, який зобов'язаний створювати належний правовий, організаційний і контрольний механізм запобігання екологічним загрозам.

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначає екологічну безпеку як такий стан навколишнього природного середовища, за якого забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей [2]. Це визначення свідчить, що законодавець пов'язує екологічну безпеку передусім із превенцією. Йдеться не тільки про реагування на вже завдану шкоду, а про недопущення небезпечних наслідків. Тому публічне адміністрування у цій сфері повинно бути орієнтоване на виявлення ризиків, моніторинг стану довкілля, контроль за небезпечною діяльністю, своєчасне застосування адміністративно-правових заходів та відновлення порушеного екологічного стану.

Важливим є те, що екологічна безпека не зводиться до природоохоронної діяльності. Охорона навколишнього природного середовища спрямована переважно на збереження природних об'єктів і ресурсів. Натомість екологічна безпека має ширший зміст, оскільки включає захист життя і здоров'я людини, стабільність функціонування територій, безпечність господарської діяльності, належний стан інфраструктури та здатність держави реагувати на екологічні загрози. Саме тому вона виступає самостійним об'єктом публічного адміністрування.

Закон України «Про національну безпеку України» закріплює екологічну безпеку серед напрямів державної політики у сферах національної безпеки і оборони [4]. Це означає, що екологічна безпека повинна розглядатися не як допоміжний елемент екологічної політики, а як складова національної безпеки. Такий підхід є особливо актуальним в умовах воєнного стану, коли екологічні загрози виникають унаслідок руйнування промислових об'єктів, пошкодження енергетичної інфраструктури, забруднення земель і водних ресурсів, пожеж, мінування територій та знищення природних комплексів.

Л. О. Ємець розглядає екологічну безпеку як об'єкт адміністративно-правового регулювання та пов'язує її з необхідністю впорядкування суспільних відносин, що виникають у сфері охорони довкілля і захисту життєво важливих інтересів людини, суспільства та держави [11, с. 61–66]. З цього виходить, що екологічна безпека є не лише фактичним станом навколишнього природного середовища, а й правовою категорією, яка потребує нормативного забезпечення, системи суб'єктів, адміністративних процедур та контролю.

І. Личенко акцентує увагу на тому, що адміністративно-правове забезпечення екологічної безпеки охоплює систему правових гарантій, організаційних засобів і практичної діяльності уповноважених суб'єктів [12, с. 163–169]. На нашу думку, цінність цієї позиції полягає у тому, що вона дозволяє розглядати екологічну безпеку не як декларативну мету, а як результат постійної діяльності публічної адміністрації. Така діяльність має включати планування, дозвольні процедури, державний нагляд, моніторинг, інформаційне забезпечення та відповідальність за порушення екологічних вимог.

І. Д. Казанчук звертає увагу на значення системи суб'єктів охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної

безпеки [13, с. 95–101]. Ця позиція є важливою, оскільки без належного визначення компетенції органів публічної адміністрації неможливо забезпечити ефективну реалізацію екологічної політики. Ми вважаємо, що в умовах воєнного стану особливого значення набуває не лише розмежування повноважень між центральними та місцевими органами публічної влади, а й створення дієвих механізмів координації між Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України, Державною екологічною інспекцією України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, військовими адміністраціями, органами місцевого самоврядування та правоохоронними органами.

М. Сірант розглядає механізм адміністративно-правового регулювання забезпечення екологічної безпеки як комплекс організаційних, економічних і правових засобів [14, с. 158–165]. Такий підхід є вдалим для аналізу екологічної безпеки як об'єкта публічного адміністрування, оскільки адміністративно-правове регулювання у цій сфері не обмежується встановленням заборон або відповідальності. Воно охоплює також планування, дозвольну діяльність, моніторинг, контроль, інформаційне забезпечення та координацію дій суб'єктів публічної адміністрації.

Х. Марич, аналізуючи співвідношення державної екологічної політики і екологічного законодавства, підкреслює, що формальне закріплення цілей і завдань у законодавстві саме по собі не гарантує ефективного захисту довкілля [15, с. 187–191]. Ця позиція має значення для нашого дослідження, оскільки публічне адміністрування не може зводитися до прийняття нормативних актів. Воно повинно забезпечувати їх практичне виконання через адміністративні процедури, фінансування, контроль, цифровий облік та відповідальність.

Д. С. Клапоушак досліджує ефективність адміністративно-правового регулювання екологічної безпеки та звертає увагу на значення адміністративно-попереджувальних заходів, заходів припинення і адміністративної відповідальності [16, с. 159–163]. З цього приводу треба зазначити, що у сучасних умовах лише адміністративно-юрисдикційних засобів недостатньо. Екологічна безпека потребує прогнозування ризиків, цифрового моніторингу, міжвідомчого обміну даними та обов'язкової інтеграції екологічної складової у програми відновлення територій.

Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» визначає ключові еколо-

гічні проблеми держави, серед яких забруднення атмосферного повітря, незадовільний стан водних ресурсів, проблеми управління відходами, втрата біорізноманіття та наслідки воєнних дій [3]. У цьому Законі звертається увага на те, що Україна належить до найменш водозабезпечених країн Європи, а екологічні проблеми окремих територій мають довготривалий характер [3]. Ці положення підтверджують, що екологічна безпека має не лише природоохоронний, а й територіальний, соціальний та безпековий вимір.

Стратегія державної екологічної політики до 2030 року має важливе значення для публічного адміністрування, оскільки вона визначає не окремі заходи, а загальні напрями державного впливу. Серед них можна виокремити удосконалення екологічного управління, посилення державного нагляду, розвиток системи моніторингу, підвищення ролі місцевого самоврядування та забезпечення доступу до екологічної інформації [3]. На нашу думку, ці напрями повинні бути покладені в основу адміністративно-правового механізму забезпечення екологічної безпеки.

Особливе місце у такому механізмі займає Закон України «Про оцінку впливу на довкілля». Він встановлює правові та організаційні засади оцінки впливу планованої діяльності на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді, забезпечення екологічної безпеки та охорону довкілля [5]. Оцінка впливу на довкілля є адміністративно-правовим інструментом превенції, оскільки дозволяє оцінити ризики ще до початку діяльності. Її значення полягає також у тому, що громадськість отримує можливість брати участь в обговоренні проєктів, які можуть впливати на стан довкілля.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» спрямований на врахування екологічних наслідків під час розроблення документів державного планування [6]. Якщо оцінка впливу на довкілля стосується конкретної діяльності, то стратегічна екологічна оцінка застосовується до стратегій, програм, планів і містобудівної документації. Ми вважаємо, що цей інструмент має особливе значення для післявоєнного відновлення України. Відбудова територій без стратегічної екологічної оцінки може призвести до повторного створення небезпечних виробничих або інфраструктурних моделей.

Закон України «Про управління відходами» визначає правові, організаційні та економічні засади діяльності щодо запобігання утворенню відходів, зменшення їх обсягів, рециклінгу, від-

новлення та безпечного видалення [7]. Для екологічної безпеки цей Закон має особливе значення, оскільки відходи є одним із найбільш стійких джерел екологічного ризику. В умовах війни ця проблема посилюється через появу значних обсягів відходів руйнування, пошкодження промислових об'єктів, забруднення територій небезпечними речовинами та недостатню спроможність окремих громад забезпечити належне управління такими відходами.

Суб'єктний склад публічного адміністрування екологічною безпекою є багаторівневим. Ключову роль у формуванні державної політики виконує Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, правовий статус якого визначено Положенням, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 року № 614 [9]. Контрольно-наглядову функцію здійснює Державна екологічна інспекція України, діяльність якої регулюється Положенням, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2017 року № 275 [10].

Водночас забезпечення екологічної безпеки неможливе лише на рівні центральних органів виконавчої влади. Екологічні загрози завжди проявляються на конкретній території, тому важливе значення мають місцеві державні адміністрації, військові адміністрації та органи місцевого самоврядування. Саме вони безпосередньо стикаються з проблемами забруднення територій, поводження з відходами, пошкодження комунальної інфраструктури, стану водних об'єктів, зелених зон і санітарної безпеки населених пунктів.

На нашу думку, однією з головних проблем суб'єктного забезпечення екологічної безпеки є недостатня координація між органами публічної адміністрації. Повноваження різних суб'єктів часто перетинаються, однак механізми обміну інформацією, спільного реагування та контролю за виконанням рішень залишаються недостатньо ефективними. Це особливо помітно у випадках, коли екологічна загроза має одночасно природоохоронний, техногенний, санітарний, безпековий та інфраструктурний характер.

Статистичні дані щодо екологічної шкоди, завданої Україні внаслідок збройної агресії, підтверджують практичну значущість досліджуваної проблеми. За даними Державної екологічної інспекції України та її територіальних органів, оприлюдненими Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства України, станом на 16 березня 2026 року в Україні було зафік-

совано 10 885 випадків шкоди довкіллю, а розрахована сума збитків становила майже 6,4 трлн грн [19]. Такі показники свідчать про те, що традиційна модель екологічного контролю, розрахована переважно на умови мирного часу, не відповідає масштабу сучасних загроз.

В умовах війни екологічна безпека повинна включати не лише контроль за дотриманням природоохоронного законодавства, а й фіксацію екологічної шкоди, цифрове картографування забруднених територій, оцінку збитків, документування фактів екологічних правопорушень, міжнародну співпрацю та планування відновлення. Ми вважаємо, що ці завдання потребують спеціального адміністративно-правового регулювання, оскільки загальні процедури екологічного контролю не завжди придатні для умов воєнного стану.

Екологічна безпека як об'єкт публічного адміністрування має низку характерних ознак. По-перше, вона має публічно-правовий характер, оскільки її забезпечення пов'язане із захистом невизначеного кола осіб. По-друге, вона має ризикову природу, оскільки стосується не лише наявної шкоди, а й потенційних загроз. По-третє, вона є міжгалузевою, оскільки охоплює адміністративне, екологічне, земельне, водне, господарське, містобудівне та безпекове регулювання. По-четверте, вона має територіальний вимір, оскільки екологічні загрози завжди проявляються на конкретній території.

Зміст публічного адміністрування у сфері екологічної безпеки доцільно розкривати через три взаємопов'язані блоки. Перший блок є превентивним і включає оцінку впливу на довкілля, стратегічну екологічну оцінку, моніторинг, дозвільні процедури та прогнозування ризиків. Другий блок є контрольним і охоплює державний нагляд, перевірки, приписи, адміністративну відповідальність і відшкодування шкоди. Третій блок є відновлювальним і включає фіксацію екологічних збитків, рекультивацію земель, очищення водних об'єктів, відновлення екосистем, управління відходами руйнування та екологічний супровід відбудови.

Окремої уваги потребує цифровізація публічного адміністрування у сфері екологічної безпеки. Ми вважаємо, що доцільно створити єдину цифрову систему екологічної безпеки, яка поєднуватиме дані про стан атмосферного повітря, води, ґрунтів, відходи, пошкоджені об'єкти, забруднені території, природно-заповідний фонд та екологічні збитки. Така система має бути доступною

для Міндовкілля, Державної екологічної інспекції України, ДСНС, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування та правоохоронних органів у межах їхньої компетенції.

Важливим напрямом удосконалення є також інтеграція екологічної складової у програми післявоєнного відновлення. Ми вважаємо, що жодна державна, регіональна або місцева програма відновлення територій не повинна затверджуватися без окремого екологічного блоку. Такий блок має містити оцінку стану довкілля, перелік екологічних ризиків, заходи з очищення територій, порядок поводження з відходами руйнування, джерела фінансування, відповідальних суб'єктів та показники виконання.

Отже, екологічна безпека як об'єкт публічного адміністрування є складною системою суспільних відносин, що виникають з приводу попередження, виявлення, припинення та подолання екологічних загроз. Її зміст формується на перетині конституційного обов'язку держави, права людини на безпечне довкілля, національної безпеки, природоохоронної політики та адміністративно-правового механізму управління. Ефективність публічного адміністрування у цій сфері залежить від якості нормативного регулювання, чіткості повноважень суб'єктів, дієвості контролю, відкритості інформації та здатності держави реагувати на екологічні ризики в умовах особливого періоду.

Висновки. Екологічна безпека є самостійним об'єктом публічного адміністрування, оскільки її забезпечення потребує не лише правового регулювання, а й постійної управлінської діяльності держави, органів місцевого самоврядування, контролюючих органів та інших суб'єктів публічної адміністрації.

У сучасних умовах екологічна безпека повинна розглядатися як складова національної безпеки України. Це зумовлено масштабом воєнних, техногенних та інфраструктурних загроз, які безпосередньо впливають на життя і здоров'я населення, стан територій, економіку та перспективи післявоєнного відновлення.

Відповідно, удосконалення публічного адміністрування у цій сфері має здійснюватися через формування цілісного адміністративно-правового механізму, який поєднує превентивні процедури, державний контроль, цифровий моніторинг, фіксацію шкоди, участь громадськості та екологічний супровід програм відновлення територій.

Список літератури:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року № 1264-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 41. Ст. 546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
3. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 16. Ст. 70. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>
4. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. Ст. 241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
5. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23 травня 2017 року № 2059-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 29. Ст. 315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>
6. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20 березня 2018 року № 2354-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 16. Ст. 138. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>
7. Про управління відходами: Закон України від 20 червня 2022 року № 2320-IX. Відомості Верховної Ради України. 2023. № 17. Ст. 75. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20>
8. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 28. Ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
9. Деякі питання Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 року № 614. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/614-2020-п>
10. Про затвердження Положення про Державну екологічну інспекцію України: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2017 року № 275. Офіційний вісник України. 2017. № 36. Ст. 1131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-п>
11. Ємець Л. О. Екологічна безпека як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 5. Т. 2. С. 61–66. URL: https://www.nvppp.in.ua/vip/2018/5/tom_2/13.pdf
12. Личенко І. Поняття та ознаки адміністративно-правового забезпечення екологічної безпеки в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2017. № 876. С. 163–169. URL: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/41802>
13. Казанчук І. Д. Адміністративно-правова система суб'єктів охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки в Україні. *Право і суспільство*. 2016. № 5. Ч. 1. С. 95–101. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/handle/123456789/14938>
14. Сірант М. Механізми адміністративно-правового регулювання забезпечення екологічної безпеки: інструментальна основа. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2020. № 3(27). С. 158–165. DOI: <https://doi.org/10.23939/law2020.27.158>
15. Марич Х. Співвідношення державної екологічної політики і екологічного законодавства України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 187–191. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.11.32>
16. Клапоушак Д. С. Ефективність адміністративно-правового регулювання екологічної безпеки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 3. С. 159–163. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-3/36>
17. Остапенко Л. О., Хомин Д. Р., Басараб М. Ю. Адміністративно-правові аспекти управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 348–350. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/81>
18. Омаров А. А. Правові засади забезпечення екологічної безпеки України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2026. № 2. Ч. 2. С. 210–214. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.2.33>
19. Наслідки збройної агресії росії: в Україні зафіксовано 10 885 випадків шкоди довкіллю на суму 6,4 трлн грн. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. 17.03.2026. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/ddc09c85-a606-447e-b944-688f5c908f54?lang=uk-UA>

Shcherbatiuk O. O. ENVIRONMENTAL SAFETY AS AN OBJECT OF PUBLIC ADMINISTRATION

The article examines environmental security as an independent and complex object of public administration. It is substantiated that, under modern conditions, environmental security cannot be considered solely as a component of environmental protection policy, since its content is directly connected with the protection of human life and health, the stable functioning of the state, the protection of territories, infrastructure, natural resources and the economic potential of society. This issue is of particular importance under martial law and during the post-war recovery of Ukraine, when environmental risks are intensified as a result of the destruction of industrial facilities, pollution of land and water resources, mine contamination, degradation of ecosystems, and damage to energy, transport and municipal infrastructure.

The article emphasizes that environmental security as an object of public administration has an interdisciplinary nature, since it includes administrative, legal, managerial, supervisory, permitting, informational, digital, preventive and restorative instruments of public influence. It is determined that public administration in this field should be aimed not only at responding to existing environmental threats, but also at forecasting them, preventing them, minimizing their consequences and ensuring proper coordination between public administration bodies. The need to form an integrated administrative and legal mechanism for ensuring environmental security is emphasized. Such a mechanism should combine legal regulation, institutional capacity, effective state supervision, participation of territorial communities, openness of environmental information and the use of digital technologies.

It is concluded that environmental security requires reconsideration as one of the key areas of public administration, which has strategic importance for national security, sustainable development, territorial recovery and the protection of human rights. The article also argues that the effectiveness of public administration in the field of environmental security depends on the ability of the state to combine legal, institutional, organizational and digital means in a single system focused on prevention, resilience and recovery.

Keywords: *environmental security, public administration, administrative and legal regulation, national security, environmental risks, state control, martial law, territorial recovery.*

Дата першого надходження статті до видання: 06.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.07.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 10.09.2026